

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

verslag

Overleg vertegenwoordigers Ring 2 met de Inspectie van het Onderwijs

Vergaderdatum en -tijd	17 mei 2023, 13:00u - 15:00u
Vergaderplaats	La Vie Utrecht, St. Jacobstraat 61
Aanwezig	Connect Groen, ISBO, NMV, Sectorraad GO/Siméa, VBSO/VGS, Vereniging van Vrijescholen, Verus, VOS/ABB, Inspectie van het Onderwijs

Agendapunten

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

De Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs (hierna: Sectorraad GO) meldt dat zij ook Siméa vertegenwoordigen bij dit overleg.

De VBSO vertegenwoordigt de VGS.

Er zijn verder geen mededelingen vanuit de deelnemers. Ook de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) heeft geen mededelingen.

De voorzitter geeft een korte toelichting op de agenda. De Staat van het Onderwijs is niet als apart agendapunt opgenomen, ondanks dat deze vorige week is aangeboden. Hiervoor is gekozen omdat er twee onderwerpen zijn die voorrang hebben. Mocht er aan het eind van het overleg nog tijd over zijn dan kan de Staat van het Onderwijs alsnog ter sprake komen.

VBSO/VGS vraagt of het niet logischer is om eerst de evaluatie te bespreken en daarna pas de langetermijnagenda. De voorzitter geeft aan dat de langetermijnagenda alleen over onderwerpen gaat.

Verus vraagt aandacht voor de tijdigheid van de aanlevering van stukken. Waar het mogelijk is zouden zij de stukken graag eerder ontvangen. De inspectie geeft aan dat verderop in de vergadering ook het proces aan de orde komt. Het is begrijpelijk dat het voor de kleinere organisaties veel werk is.

1a. Conceptverslag Ring 1 d.d. 15 februari 2021

Er zijn geen opmerkingen over het verslag van 15 februari 2023. Het verslag is daarmee vastgesteld.

Wel zijn er een aantal vragen naar aanleiding van het verslag.

Verus noemt dat er in het verslag tweemaal is genoemd dat de inspectie ergens op terugkomt in de mei-vergadering. Dit betreft het vervolg op de motie Motie

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

Peters (CDA)/Paul (VVD) – het benoemen van het team van leraren als een noodzakelijke voorwaarde voor onderwijsverbetering in de onderzoekskaders van de inspectie, en daarnaast de toen gestelde vraag over een mogelijk overgangsjaar voor de standaard Basisvaardigheden. Verus is benieuwd naar beide kwesties.

De inspectie geeft aan dat zij het punt van het overgangsjaar behandelen bij het eerstvolgende agendapunt, over de onderzoekskaders. Voor wat betreft de Motie Peters: er is gezocht naar een wettelijke basis voor deze motie, deze is echter niet gevonden. Dat is ook zo aangegeven bij het ministerie van OCW.

1b. Langetermijnagenda Ringen

De voorzitter geeft aan dat er aan het eind van de vergadering nog de mogelijkheid is om suggesties te geven voor thema's.

Connect Groen vraagt naar het onderwijsresultatenmodel; wanneer komt dit op de agenda? De inspectie geeft aan dat het op de langetermijnagenda blijft staan maar dat nog niet bekend is hoe en wanneer het geagendeerd wordt. Connect Groen vraagt daarop op welk moment de Ringen worden betrokken bij het gesprek daarover; in de eerdere ontwikkelingsfase of wanneer het al definitief is? De inspectie geeft aan dat de Ringen tijdig worden betrokken, niet pas als het definitief is.

2. Wijzigingen onderzoekskaders per 1 augustus 2023

De voorzitter start met een korte inleiding. Het verzoek is om de opmerkingen compact te houden omdat er schriftelijk ook al veel input is gegeven. Het is goed om in dit overleg te horen hoe de verschillende partijen over de onderzoekskaders denken. Daarbij wordt er gestreefd naar consensus, we kunnen het echter niet altijd met elkaar eens zijn.

De inspectie geeft vervolgens een korte toelichting op het proces. De wijzigingen in de kaders zijn voorafgaand aan het overleg (in april) toegestuurd aan de leden van de Ringen. Daarop is door verschillende leden schriftelijk gereageerd. Deze reacties zijn allemaal beantwoord door de inspectie. Een overzicht hiervan is meegestuurd met de stukken voor dit overleg. In deze vergadering kan dit desgewenst worden toegelicht. De onderzoekskaders gaan vervolgens ter vaststelling naar de minister en worden daarna aangeboden aan de Tweede Kamer. Bij de bespreking deze ochtend in Ring 1 is de wens geuit om het overzicht van vragen en antwoorden als bijlage bij het verslag op te nemen. Voor wat betreft de inspectie is dit akkoord.

Verus geeft de inspectie complimenten voor de bijlage en staat achter het idee om deze mee te sturen met het verslag. De overige Ringen-deelnemers sluiten zich hierbij aan.

De inspectie geeft vervolgens graag de leden van de Ringen de gelegenheid om te reageren op de onderzoekskaders.

De Sectorraad GO/Siméa heeft opmerkingen over het proces en de inhoud. Door een probleem met de verzendlijst zijn de stukken pas laat bij hen terechtgekomen, daarom hebben zij niet kunnen reageren. Verder heeft Siméa op 20 april nog een reactie doorgegeven, echter die is niet terug te vinden in de lijst.

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

Siméa vraagt of de inspectie hierover nog even contact kan opnemen met hen. De inspectie zegt dit toe.

Verus heeft nog een opmerking vooraf. Het hele pakket doorlezend rijst de vraag: wat is een adequaat niveau om een reactie te geven? Eigenlijk is er sprake van een gelopen race. De opmerkingen zijn vooral op meta-niveau. Een discussie hierover is niet het doel maar Verus wil hier graag een stem aan geven.

Verus merkt op dat de door hen gegeven opmerkingen per saldo geen weg gevonden hebben in de onderzoekskaders. Dat is begrijpelijk, aangezien de opmerkingen ook slaan op een politiek-maatschappelijke discussie. Toch blijft het nog 'knagen', bijvoorbeeld op het gebied van burgerschap. In de reacties van de inspectie staat 'het is duidelijk'. Echter Verus is aanwezig geweest bij veel discussies over de juridische status hiervan; die is niet helder en wordt betwist. Ook de waarden zijn niet allemaal duidelijk. Het is dan lastig om telkens weer te lezen 'het is duidelijk'. Verus vindt van niet. Het debat erover is ook van belang en de onduidelijkheden zijn wel een teken van een vitaal democratisch debat. Deze onduidelijkheid is niet erg als het niet in de onderzoekskaders zou staan, echter het staat er nu wel in. Dit kan niet worden opgelost met, zoals de PO-Raad zegt, meer duidelijkheid. Buiten deze opmerkingen om herhaalt Verus het compliment voor de duidelijke, overzichtelijke stukken. Dit is helpend geweest in de voorbereiding.

Verus geeft aan dat in het vorige overleg ook aandacht is gevraagd voor de tegenstelling rondom burgerschap: "er is in ons land een wetenschappelijk en praktisch verankerde traditie van burgerschapsonderwijs, die in het politiek-wetenschappelijk discours geen voet aan de grond krijgt, de pedagogische interpretatie van burgerschapsonderwijs". Er is toen ook aandacht gevraagd voor de onbedoelde gevolgen. Jammer dat dit soort overwegingen geen plek hebben gevonden. Verus hecht hieraan omdat burgerschap een heel specifiek discours is geworden, waar het pad wordt afgesneden van andere invullingen die nu stilzwijgend naar de marge worden geduwd. Vanuit democratisch oogpunt is dat ernstig. Kijkend door de bril van effectiviteit probeer je iets vast te pakken wat je door de vingers zal glippen.

Over de passage verhouding algemene burgerschapsdoelen en kerndoelen; deze kunnen toch verweven raken. Scholen moeten de competenties invullen. De toelichting in het MBO-kader maakt de zorg niet kleiner en de verwarring groter, dit is geen overtuigende tekst.

Voor wat betreft OP0 sluit Verus zich aan bij de opmerkingen van de VO-raad.

Verder nog een vraag: komt er toch een getrapte inhouding van bekostiging in plaats van een stap in één keer, zoals de minister graag zou willen?

Tot slot: het voorliggende pakket leidt tot een fundamentele vraag: neemt de kwaliteit toe door scherpere eisen te stellen? De artikelen die vandaag in de krant staan zeggen van niet. We zijn het erover eens dat de lat omhoog moet, maar het ontbreekt aan een vraag waartoe. Alleen voorbeelden als 'je moet een sollicitatiebrief kunnen schrijven' is een magere uitnodiging aan de volgende generatie. De kritiek die wij op de volgende generatie hebben zegt vooral iets over de generatie daarvoor en wat zij hebben gedaan.

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

De inspectie dankt Verus voor de interessante inbreng. We doen daar onrecht aan door daar nu een kort antwoord op te geven. Daarom nodigt de inspectie Verus bij dezen uit om apart door te spreken hierover. Verus neemt de uitnodiging graag aan.

De inspectie gaat vervolgens in op de vraag wat nu evident ondoelmatig is. De inspectie gaat hier niet zelf een interpretatie aan geven maar zal zich houden aan de wet. Voor wat betreft de financiële sancties: de minister heeft de beleidsregel financiële sancties aangepast, waardoor de mogelijkheid tot opschorting is komen te vervallen. De eerste stap in de beleidsregel voor funderend onderwijs is nu inhouding tussen de nul en vijftien procent. Wat betreft de beslisregel voor de Standaard Basisvaardigheden, OP0: de standaard zal in het eerste jaar als reguliere standaard worden meegenomen, in het tweede jaar krijgt deze het gewicht van een kernstandaard.

VOS/ABB viel een verandering in de was-woordt lijst op. Het gaat om de omschrijving van het bestuur, hierbij is speciale aandacht nodig voor de positie van het openbaar onderwijs waarbij bestuur en toezicht bij de gemeente zijn belegd. Het verzoek is of de inspectie hier zorgvuldig naar kan kijken. De inspectie zegt toe te bezien of dit nog moet worden aangepast in de tekst en komt daar nog op terug.

VBSO/VGS complimenteert de inspectie voor de manier waarop de Ringen worden betrokken en voor de transparantie. Echter in concrete zin krijgen de opmerkingen van VBSO/VGS geen inhoudelijke opvolging, dat is jammer. Er is sprake van een gezamenlijk belang, namelijk goed onderwijs op de scholen en aan de kinderen. Een kritische vraag daarbij is of er directe invloed is vanuit het ministerie op deze kaders. En zo ja, wat is dan het nut van de Ringen? En de onafhankelijke positie van de inspectie?

Daarnaast heeft VBSO/VGS vier inhoudelijke punten.

Zowel VBSO/VGS als Verus hadden een heldere inbreng op de onderzoekskaders po en vo. Het enkele feit dat deze inhoud al eerder vastgesteld was, neemt niet weg dat er goede redenen voor heroverweging zijn. Daarbij komt dat het Advies van de Raad van State d.d. 19 april over de wet uitbreiding bestuurlijk instrumentarium een heldere juridische (staatsrechtelijke) lijn markeert. Namelijk: in de wetgeschiedenis genoemde basiswaarden zijn daarmee nog niet bindend voor scholen en voor de rechter. In de reactietabel is een diametraal tegengesteld standpunt ingenomen. We vragen ons nu temeer af of dit houdbaar is. Feit blijft dat die basiswaarden niet in de wet staan. Voor alle duidelijkheid: dit maakt bijlage 8 volstrekt niet betekenisloos, bekend is dat deze uitwerking als een opstapje, inspiratiebron, handvat veelvuldig door schoolbesturen wordt gebruikt, ook bij VGS/VBSO-scholen. En dat is ook goed. Maar wat ons betreft blijft staan (zoals dat óók in de wetshistorie herhaaldelijk is benoemd) dat schoolbesturen vrij zijn in de invulling.

Over de koppeling tussen kerndoelen en burgerschapsopdracht (die de inspectie met name legt bij de sociaal-maatschappelijke competenties) hadden meerdere partijen een vraag gesteld. De inspectie geeft aan: die koppeling is er formeel-juridisch niet. Maar inhoudelijk is die koppeling er toch wel, we vullen het één met

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

het ander in. Dat kunnen we dan toch niet anders zien, dan als in strijd met de bedoeling van de wetgever om de invulling van die competenties volledig aan de schoolbesturen over te laten. Bij de wetsbehandeling is door de minister terecht gezegd: de ruimte voor de school begint waar de wettekst eindigt.

Schoolcultuur onderzoekskader mbo: in de reactietabel geeft de inspectie aan dat dit al in het geldende kader stond. Toch zouden we denken dat onze reactie wel om een heroverweging vraagt. Allereerst vanwege het wettelijk kader. En daarnaast nu de inspectie in de reactietabel ook aangeeft dat niet het "denken van studenten of docenten" is bedoeld. Maar dan is toch op zijn minst goed om precies in het kader te noteren wat er wel wordt bedoeld – c.q. het te laten bij een 'veilig schoolklimaat'.

De consequenties van achterblijvende resultaten bij taal, rekenen en burgerschap leiden nu direct tot een onvoldoende/zeer zwak. Kort gezegd: hier maakt VGS/VBSO ernstig bezwaar tegen. We hadden al aangegeven: bij die normering is temeer cruciaal dat de wettelijke openheid en ruimte voor schoolbesturen en hun eigen invulling, maximaal gewaarborgd blijft. De reactie van de inspectie op de eerder genoemde punten stelt ons daarover niet helemaal gerust. Daarbij komt dat in de praktijk de handhaving door de inspectie het afgelopen jaar tot de nodige herstelopdrachten heeft geleid en onduidelijk is hoe dit de komende jaren (ook na augustus 2024) gaat. In de reactietabel geeft de inspectie aan: we zullen moeten zien hoe één en ander zich ontwikkelt. Dat wekt evenwel de indruk van een grootschalig experiment. De basisvaardigheden zijn echter te belangrijk voor een experiment, inclusief burgerschap, en ook het inspectietoezicht is te serieus voor een zodanig experiment. Wat ons betreft gaan we er voorlopig vanuit dat de scholen zelf goed gemotiveerd zijn om burgerschap en basisvaardigheden een prominente plek te geven.

De inspectie gaat in op de opmerkingen van VGS/VBSO. Voor wat betreft scholen die gemotiveerd zijn om te werken aan burgerschap: de inspectie ziet al tien jaar dat dit blijft steken. De resultaten uit het verleden hebben nu dus hiertoe geleid. Ook ziet de inspectie moeite bij de scholen om hier invulling aan te geven. Dan de opmerkingen over het 'denken' in het onderzoekskader mbo. De inspectie is uiteraard geen gedachtenpolitie. Het gaat om de wettelijke opdracht voor scholen, zij moeten iets doen met bijvoorbeeld uitingen van leerlingen die echt niet kunnen. De school is echter niet verantwoordelijk voor denkbeelden. Verder moeten docenten zich verhouden tot het beleid van de school en dit ook uitdragen qua basiswaarden.

De wettelijke burgerschapsopdracht is een inspanningsverplichting, geen resultaatverplichting. De inspectie zal scholen dus niet aanspreken op resultaten, maar vraagt scholen om hun zicht daarop. Onder de burgerschapswet vallen ook de sociaal-maatschappelijke competenties. Daarnaast zijn er nog de kendoelen, waar ook invulling aan moet worden gegeven. Formeel-juridisch hebben deze niets met elkaar te maken, echter in de praktijk betekent het dat er voor scholen verschillende richtlijnen zijn. Voor de inspectie zijn twee punten leidend: de inspectie geeft ten eerste geen eigen invulling aan de basisvaardigheden. Ten tweede: als de wetgever invulling geeft aan wat basiswaarden zijn dan is dat voor ons leidend.

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

De NMV dank de inspectie voor de toelichting. Daarnaast is hun vraag of het klopt dat het begrip 'direct instructiemodel' niet meer in de kaders staat. De inspectie geeft daarop aan dat in een eerdere versie inderdaad iets van deze strekking was opgenomen, dit is er echter uit gehaald. De NMV geeft aan hier blij mee te zijn, dit is voor hen een belangrijk punt. Verder sluit de NMV zich aan bij de bredere opmerkingen; het is jammer dat er geen uitleg is bij de opmerkingen dat meer toezicht tot betere resultaten gaat leiden. Uit onderzoek blijkt ook dat het juist om de motivatie van leerlingen moet gaan en dat dit moet worden bevorderd. De zorg van de NMV is dat nu in de scholen zelf meer toezicht zal worden gehouden, dus dat besturen en directeuren die rol gaan vertalen naar meer toezicht. Doen we nu niet iets verkeerd zo in deze tijd na de Corona-crisis?

De inspectie merkt op dat hier eigenlijk veel langer over zou kunnen worden doorgepraat. Voor nu geeft de inspectie aan dat het toezicht een cruciale functie heeft in de kwaliteit van het onderwijs. De inspectie realiseert zich dat haar bijdrage ertoe doet. Het algemene debat is eigenlijk 'in hoeverre kunnen we nu vertrouwen hebben in het onderwijs?'. De inspectie ervaart die druk ook en realiseert zich dat haar bijdrage significant is maar kwaliteitsverbetering van ontzettend veel factoren en actoren afhankelijk is. De inspectie ziet wel dat een beoordeling onvoldoende of zeer zwak ervoor zorgt dat er veel inspanning wordt geleverd en dat het onderwijs dan ook verbetert. De NMV beaamt dit laatste maar merkt op dat bij de goede scholen ook 'aan het gras wordt getrokken'.

VGS/VBSO komt terug op het antwoord van de inspectie op hun vragen en opmerkingen. Dit was helder, waarvoor dank. Wel blijft voor hen de vraag waarom het woord 'denken' in de tekst wordt gehouden. Dit heeft toch de connotatie van een gedachtenpolitie. Willen we dit wel? De inspectie geeft aan dat bewust is gekozen voor de formulering 'denken en doen'. Hier is zorgvuldig naar gekeken. Het gaat naast het 'doen' ook over het deel van de burgerschapswet dat gaat om het bevorderen van respect en de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Een toelichting is altijd mogelijk.

VGS/VBSO brengt in dat de basiswaarden in de wetsgeschiedenis staan, niet in de wet, zoals de Raad van State ook heeft benoemd. De inspectie licht toe dat het verloop van de parlementaire geschiedenis moet worden meegenomen bij het lezen van de wet. Verus brengt in dat het debat zich daar nu op spitst, ook luisterend naar hoogleraren. De lijn van de inspectie is juridisch niet onbetwist. Ja, er zijn grenzen, maar het vermoeden is dat je de wet niet nodig hebt. De inspectie geeft aan dat voor hen jurisprudentie belangrijk is bij de interpretatie van de wet. Er waren ook adviezen van de Raad van State bij de wet, die zijn echter door de wetgever niet meegenomen en de inspectie kan alleen maar aansluiten bij de tekst in de wet en de toelichting. Aan scholen wordt gevraagd de basiswaarden te bevorderen en daarover zijn we het eens.

Verus geeft aan dat dit suggereert dat het onderwijs in de praktijk vastzit op de overeenstemming over de basiswaarden. Echter in de praktijk herkennen ze het vaak niet, of er is handelingsverlegenheid. Het vastleggen in de wet is een schijnbeweging. Dit kan best goed zijn, echter de praktijk is anders. Het klopt ook dat er veel gebeurt in scholen, dit is echter om te zorgen dat er geen onvoldoende komt van de inspectie. Zoals de inspectie ook opschreef: er moet iets gebeuren aan de ontwikkelkracht van scholen. De huidige problemen worden niet opgelost door strenger toezicht.

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

De ISBO stelt dat er een nieuwe richting is in het bestel. Daar komt de burgerschapswetgeving vandaan. Als de overheid dit soort dingen gaat uitwerken komt er geen goede dynamiek op gang, dit werkt stigmatiserend. De ISBO spreekt vanmiddag met de minister, die de informele scholing wil aanpassen. Dat werkt stigmatiserend, er wordt dan door scholen gezocht naar 'hoe kom ik hier uit'. Een alternatief is het verhalende perspectief. Burgerschapsvorming suggereert een maatschappijvisie, namelijk: je hebt een eigen verhaal en dat straal je uit. Daar moeten scholen ruimte voor hebben. Redenerend vanuit de wet met afrekeningsituaties; dan gaat het fout. Het zou goed zijn dat de inspectie expliciet de keuze maakt om het niet uit te werken in normering maar dat scholen de vraag krijgen: hoe werken jullie dit uit, wat is jullie verhaal? Dit motiveert scholen om hun verhaal te doen. De ISBO denkt dat dit beter werkt bij islamitisch onderwijs. Maar de inspectie en de minister komen zo niet over en dan zoeken scholen naar een uitweg. Daarom deze oproep aan de inspectie en straks ook aan de minister.

De inspectie dankt de ISBO voor de inbreng. Ter geruststelling merkt de inspectie op dat het verhaal van de school wat hen betreft juist de ruimte krijgt. Wordt het doelgericht gedaan, en in samenhang? En verder krijgen scholen de ruimte. De zorg is heel begrijpelijk, de inspectie neemt deze graag weg wat hen betreft. De ISBO geeft in reactie hier op aan dat het in de praktijk zo niet overkomt. Vorig jaar bijvoorbeeld zijn alle aanvragen voor nieuwe vo-scholen afgewezen op het punt van burgerschap. Dit is toen voor de rechter gebracht om gelijk te krijgen. Oftewel: de groep zelf heeft het gevoel dat de inspectie langskomt en hen afrekent, bijvoorbeeld qua diversiteit. Dus het kan anders overkomen. De vraag is: hoe kun je een school bevragen, zonder hen onder druk te zetten om over heikele punten te spreken.

De voorzitter vraagt de inspectie vervolgens om nog in te gaan op de eerdere opmerkingen over de onafhankelijkheid. De inspectie geeft aan hier geholpen te worden door de wetgever, die alle stapjes voor kader-ontwikkeling heeft beschreven. De minister kan straks instemmen of niet, maar nergens staat nu bijvoorbeeld 'de minister vindt...'. VGS/VBSO geeft aan dat nu nog de vraag overblijft of de wijzigingen in het onderzoekskader wensen van de minister zijn. De inspectie geeft daarop aan dat zij al voor het coalitieakkoord bezig was met een aantal ontwikkelingen in het toezicht. VGS/VBSO geeft daarop aan dat zij zorgen blijven houden over de snelheid van de bijstelling, die nu dus niet eenmaal per vier jaar plaatsvindt maar vaker.

De Vereniging van Vrijescholen sluit zich aan bij de hartenkreten van Verus. Ook bedankt zij de inspectie voor de helderheid over de inspanningsverplichting versus de resultaatverplichting. Ook hebben zij nog een vraag: hoe ziet dit eruit bij gesprekken met inspecteurs op de school? Het gaat dan niet over resultaten? Voor wat betreft de basisvaardigheden heeft de vereniging zorgen over de invulling en het aanbod, zeker als de ministers het hebben over percentages die besteed moeten worden aan de inhoud. De Vereniging van Vrijescholen zou graag aansluiten bij verdere gesprekken hierover.

De inspectie antwoordt dat het inderdaad een inspanningsverplichting betreft en dat de huidige situatie niet verandert. De inspecteur kijkt naar de minimale wettelijke grenzen, met veel ruimte voor de scholen. Wel wordt de vraag gesteld

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

of er concrete leerdoelen zijn. Echter scholen vinden dat ook moeilijk en er zijn dan ook veel herstelopdrachten. Dit is echter niet verbazend. De Vereniging van Vrijescholen dank de inspectie voor de toelichting, deze stelt gerust. De verwachting was dat er wellicht wel naar resultaten zou worden gekeken, het is fijn dat dit niet zo is. De inspectie merkt op dat het omgekeerd voor de inspectie ook schrikken is dat scholen zo vaak worstelen met het stellen van concrete leerdoelen; de wetgever legt de vinger wel op de zere plek.

Connect Groen sluit zich voor een belangrijk deel aan bij wat er al gezegd is. Zij hebben een ambivalent gevoel, dat nu enigszins is versterkt. Alles is inderdaad transparant en inzichtelijk. Echter uiteindelijk blijft de vraag over van het middel versus het doel. Dit sluit ook aan bij het volgende agendapunt, de evaluatie van het protocol. In hoeverre is het zenden door de inspectie, of is het meer een gesprek? Het voelt wat onbevredigend dat er veel tijd en energie wordt gestoken in onderwerpen en dat er ondanks dat weinig van terug te zien is. Voor Connect Groen is ook de vraag hoe zij dit kunnen vertalen naar de bestuurstafel. Daarom is eerder ook de vraag gesteld over het onderwijsresultatenmodel.

De inspectie merkt op dat er, van bovenaf gezien, eigenlijk veel tijd wordt gestoken in dingen die niet nieuw zijn. Discussies komen ook terug. In de gegeven reacties zien we ook dat die tot diep in de haarvaten gaan, terwijl het dus allemaal niet nieuw is. Dit is dus een spiegel voor ons; we doen het samen. Wellicht moeten we ook iets doen aan de manier van agenderen, dus duidelijker zijn in wat we wel en niet van elkaar vragen. We steken hier erg veel tijd in, is die toegevoegde waarde gerechtvaardigd?

De Sectorraad GO/Siméa geeft aan juist andersom in verwarring te zijn. Het betreft een was-wordt lijst, de Sectorraad GO/Siméa heeft daarom gekeken of de punten en komma's er staan. De wetgeving is de wetgeving. De andere reacties zijn meer beschouwend; het zijn mooie gesprekken echter zo zijn de kaders door de raad niet gelezen. De Sectorraad GO/Siméa zou graag nog een keer het gesprek willen voeren over de rollen in het onderwijs.

De inspectie concludeert dat de Sectorraad GO/Siméa twee opmerkingen heeft: het debat moet een andere plek krijgen. En geef daarnaast duidelijk aan wat wel en niet kan. De voorzitter sluit het agendapunt af en benoemt dat er een verslag komt met bijlage. Het verzoek om dit goed door te lezen en waar nodig aan te vullen. Ook moeten de toezeggingen voor die tijd verwerkt zijn. Daarna loopt het proces weer verder zoals gebruikelijk.

De NVM merkt tot slot op dat zij het gevoel hebben heel serieus te worden genomen.

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

Naschrift (d.d. 12-06-2023) naar aanleiding van de vergadering

Naar aanleiding van de mondelinge beraadslaging tijdens de Ringen, heeft de inspectie besloten een aantal zaken nog aan te passen in de onderzoekskaders.

- De passage over 'denken en doen' betreffende burgerschap in het onderzoekskader mbo is naar aanleiding van de vergadering aangepast. De zin met de betreffende passage is geschrapt en vervangen.
  - o *Het schoolklimaat draagt bij aan de bevordering van sociale en maatschappelijke competenties, en aan de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Basiskwaliteit: Het personeel draagt bij aan de bevordering van sociale en maatschappelijke competenties, en aan de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Het personeel van de opleiding is in zijn gedrag een voorbeeld voor de studenten: personeelsleden leven de basiswaarden zichtbaar na. Ook signaleert en corrigeert het personeel van de opleiding uitingen van studenten die met de basiswaarden in strijd zijn.*
- Het verzoek om in de kaders de wettelijke onderbouwing rondom het professioneel statuut mee te nemen, is overgenomen en toegevoegd aan de onderzoekskaders voor po, vo en so.

3. Evaluatie protocol Ringen

De inspectie geeft een korte inleiding. Het Ringen-protocol moet eenmaal per vier jaar worden geëvalueerd. Voor deze evaluatie hebben de deelnemers een vragenlijst kunnen invullen. Daarnaast zijn er interviews afgenomen met de inspecteur-generaal van het Onderwijs, de voorzitter en de secretaris. De uitkomsten daarvan en het rapport zijn voorafgaand aan het overleg opgestuurd. Het doel van de evaluatie is om te evalueren of het Ringen-overleg (zoals beschreven in het protocol) naar tevredenheid verloopt en of het protocol aanpassingen behoeft. In dit overleg is de bedoeling om samen te bespreken wat we beter kunnen doen.

Eerst volgt een korte presentatie, deze bestaat uit vier onderdelen:

1. Duiden resultaten
2. Wat gaat goed? Wat kan/moet beter?
3. Actie- en ontwikkelpunten
4. Vragen/opmerkingen

1. Duiden resultaten

De vragenlijst is uitgebreid beantwoord, waarvoor dank. Het viel op dat de opmerkingen veelal op operationeel niveau informatie geven terwijl het goed is om de resultaten te duiden vanuit een hoger abstractieniveau. Het lijkt de inspectie daarom goed om een keer met de leden van de Ringen door te spreken over wat het doel is van het overleg (waarom zitten we hier?).

2. Wat gaat goed? Wat kan/moet beter?

Uit de evaluatie komen zaken naar voren die goed gaan en zaken die beter kunnen. Voorbeelden van wat er goed gaat: functioneren van de onafhankelijke voorzitter en de frequentie en inhoud van het overleg. Voorbeelden van wat er beter kan en moet: tijdige aanlevering van de stukken, de overdracht naar nieuwe deelnemers (bij deelnemende organisaties zelf) en duidelijkheid over de samenstelling van Ring 1 en 2.

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

3. Actie- en ontwikkelpunten:

De inspectie doet op basis van de evaluatie een aantal voorstellen om het protocol aan te vullen met:

- Visie, ambities en doelen (waarom en wat);
- Duidelijkheid in (wettelijke) opdracht en werkwijze;
- Proces en afspraken rondom voorbereiding van het overleg, criteria voor de samenstelling en verantwoordelijkheid rond overdracht.

4. Tot slot is er ruimte voor vragen en opmerkingen.

VOS/ABB vraagt of het beeld bij Ring 1 hetzelfde was als bij Ring 2, of dat er verschillen waren in de reacties.

De inspectie antwoordt dat de uitkomsten niet uitgebreid zijn vergeleken maar dat er wel verschillen waren. In Ring 2 is er bijvoorbeeld veel meer uitwisseling over burgerschap. Ook over de samenstelling van de Ringen en de criteria daarvan zijn alleen vragen gesteld door Ring 2. De voorzitter vult aan dat Ring 1 ook meer politiek is en licht daarop kort toe hoe Ring 1 en 2 zijn ontstaan; ooit was er sprake van één groot overleg, echter gezien de omvang is gekozen voor een splitsing.

De inspectie geeft aan dat vanmorgen in Ring 1 is afgesproken om de conceptverslagen van de Ringen met elkaar te delen. Alle Ringen-deelnemers geven aan dit een goed idee te vinden. Verder merkte Ouders & Onderwijs in Ring 1 op dat zij vrij klein zijn en de voorbereiding daarom soms meer werk is. Een aantal van de deelnemers van Ring 2 geeft daarop aan dit te herkennen. De voorzitter merkt op dat vanmorgen is bezien hoe de inspectie meer kan faciliteren dat alle partijen meer worden meegenomen. De Vereniging van Vrijescholen merkt op dat dit ook hun eigen verantwoordelijkheid is, bijvoorbeeld het doorsturen van stukken. Ook hebben zij een vast jaargesprek met de inspecteur, er is goed contact met de inspectie.

VBSO/VGS vraagt hoe die facilitering er dan uit komt te zien. De inspectie antwoordt dat er bijvoorbeeld een korte oplegnota met kernpunten kan worden gemaakt. Verus vult aan dat het nu al heel handig is dat in de documenten zelf de wijzigingen zichtbaar zijn.

Connect Groen reageert op de geschreven tekst, waar staat dat het overleg is gericht op consensus. Het streven naar consensus veronderstelt dat je met elkaar iets te bespreken hebt. Echter als het voor een groot deel al vastligt in de wet geeft dat een verkeerde verwachting. Connect Groen roept de inspectie daarom op om goed te kijken naar het protocol. De NMV stelt dat we het niet met elkaar eens te hoeven zijn, maar dat de gemaakte opmerkingen zijn gericht aan de politiek. De NMV zou juist graag meer willen reageren op andere organisaties. Nu geeft de inspectie telkens een aparte reactie op de opmerkingen van de deelnemers.

Verus merkt op dat de verhouding tussen Den Haag en het veld erg is veranderd de afgelopen 30 jaar. Idealiter zouden zij niet van de inspectie of de minister afhankelijk moeten zijn om van elkaar te weten hoe ze er in staan. Dit is dus een fundamenteel punt voor de organisaties. We moeten elkaar onderling ook veel

Datum
mei 2023

Onze referentie
38634735

meer opzoeken, ook gezien de discussies die nu spelen. Dus los van de techniek van dit overleg. Voor wat betreft dit overleg: Verus zou graag eenmaal per jaar de Ringen combineren en dan bijvoorbeeld de helft van de dag willen besteden aan de inhoud.

De inspectie concludeert twee zaken: zij moet dingen doen vanuit de wet, en daarnaast is er nog de behoefte van de deelnemers. Want er zijn inderdaad niet veel andere tafels waar deze diversiteit aan onderwijspartijen bij elkaar zit. Ook is vanmorgen uitgesproken dat er behoefte is om een thema te bespreken, bijvoorbeeld de lerende organisatie/cultuur. Dus om los van de wettelijke context meer het gesprek aan te gaan. De inspectie neemt deze suggestie mee. De NMV vraagt daarop wie dan de thema's bedenkt voor een dergelijke bijeenkomst. De voorzitter geeft aan dat dit in gezamenlijkheid gebeurt. Vanmorgen kwam in Ring 1 de suggestie om het te hebben over de lerende organisatie; wat zijn ervaringen, wat werkt wel en niet.

De inspectie geeft aan dat het protocol zal worden aangepast naar aanleiding van de evaluatie. Daarna komt het terug in de Ringen. Ook neemt de inspectie het punt over consensus en heldere verwachtingen mee. Verus geeft daarop aan dat voorheen altijd de vraag werd gesteld 'kunnen jullie instemmen?'. Dat was het doel van het Ringen-overleg.

De voorzitter benoemt dat een voorstel voor een gewijzigd protocol in oktober zal worden geagendeerd. Vervolgens moet het nieuwe protocol bij stemming worden vastgesteld.

4. Rondvraag

VGS/VBSO heeft een suggestie voor de langetermijnagenda: de frequentie en manier van schoolbezoeken en de eenduidigheid daarin. Dus het toezicht op de scholen.

VGS/VBSO geeft verder een korte reflectie op hun eigen inbreng. Doordat er vraagtekens zijn bij de verduidelijking van de burgerschapswet maken zij van elke gelegenheid gebruik om hier aandacht voor te vragen. De wens is om aankomende wijzigingen ruim van tevoren te bespreken. De inspectie geeft aan dat dit voor hen lastig is, aangezien zij in het geval van wijzigingen eerst de wet nodig hebben. Zolang die niet is vastgesteld kan de inspectie er niets mee. VGS/VBSO geeft aan dat het toch fijn zou zijn om zaken alvast voor te bereiden. De inspectie wijst erop dat in het vorige Ringen-overleg wel op hoofdlijnen is gesproken.

De NMV merkt op dat er impliciet ook een visie op leiderschap aanwezig lijkt te zijn. Hierover zouden zij graag uitwisselen. Dit is ook zo ervaren bij het inspectiebezoek, er werd veel feedback gegeven over de schoolleider. De inspectie stelt dat dit goed aansluit bij de suggestie van VGS/VBSO om door te praten over het toezicht. De NMV merkt tot slot op dat het fijn is om hier aan te mogen sluiten en zo serieus te worden genomen.

De voorzitter dankt alle aanwezigen voor hun komst en inbreng en sluit de vergadering.